

ЗМІНА ПОКАЗНИКА БІДНОСТІ В УКРАЇНІ ПІД ВПЛИВОМ ЗОВНІШНІХ ФАКТОРІВ

Стек Марта Ігорівна

здобувачка освітньо-професійної програми магістра за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» кафедри публічного управління та адміністрування Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького.

Під бідністю розуміють невідповідність рівня життя окремого індивіда чи соціальної групи рівню, який існує в конкретному суспільстві на даний період часу. У Порядку денному сталого розвитку на період до 2030 року Ціль 1 визначає, що подолання бідності в усіх її формах повсюди є найбільшим глобальним викликом, з яким стикається світ сьогодні, та невід'ємною вимогою для сталого розвитку. Зокрема зазначається, що для реалізації Цілі 1 необхідно «забезпечити значну мобілізацію ресурсів з різних джерел, зокрема шляхом посилення співробітництва в галузі розвитку, з метою надання країнам, що розвиваються, зокрема найменш розвиненим країнам, адекватних та передбачуваних засобів для реалізації програм та політики, спрямованої на подолання бідності в усіх її вимірах» [2]. На даний час координатором для урядів різних країн у здійсненні ефективної політики ліквідації бідності виступає відділ соціальної політики та розвитку (DSPD) департаменту економічних і соціальних справ (DSEA) в структурі ООН.

Бідність може мати різні причини: соціальні, правові, економічні, політичні, екологічні тощо. В глобальному вимірі бідність має економічне походження. Виділяють три межі бідності. Перша має межу 2,15 дол. США доходів на людину на день, друга – 3,65 дол. США, третя – 6,85 дол. США. За останню чверть століття кількість людей, які проживають за першою межею бідності зменшилась з 37,9%

до 8,5%, за другою межею – зменшилась 58% до 21,4%, за третьою межею – з 70% до 43,6%. [4, с. 18]. Однак, існує ще одна межа, яку називають крайня бідність, за якої дохід не перевищує 1,25 дол. США. Саме ця межа має бути подолана до 2030 року. Для цього мають діяти системи соціального захисту та наданий рівний доступ до економічних ресурсів. Трендовий аналіз показує, що в найближче десятиліття темпи скорочення кількості людей, які проживають за межею бідності, буде сповільнюватись.

За висновками міжнародних експертів у 1990 році в Україні до категорії бідного належало 11% населення. За критеріями ООН для України добове споживання визначалось на рівні 4,3 дол. США. Проблема бідності в Україні має свої особливості. Бідність зайнятого населення стала наслідком порушень принципових засад формування вартості робочої сили та системи оплати праці. Зубожіння розвивалося на тлі значного майнового розшарування. Реальний стан доходів населення має значну статистичну похибку через наявність значного обсягу неформальних джерел доходу.

Також, для України притаманні регіональні відмінності, які посилювались специфікою економічного розвитку та впливом наслідків нециклічних економічних криз. За розрахунками Світового банку, бідністю вважають проживання за менш ніж 5,5 дол. США на день. Якщо взяти до уваги кризи 2008, 2014, 2020 та 2022 років, які зумовлені різними причинами, то й рівень бідності має різні відсоткові зміни. Фінансова криза 2008 року зумовила ріст бідності на 3%, військові дії на Сході у 2014 році - ріст бідності на 6%, пандемія Covid-19 майже не вплинула на рівень бідності, повномасштабне вторгнення росії у 2022 році – ріст бідності майже на 20%. За два роки воєнних дій відбувся ріст бідності у 1,7 рази, а от рівень крайньої бідності зріс у 7 разів (2021 рік – 1,3%, 2023 рік – 8,8%). За даними Світового банку у 2024 році 29% населення України жило за межею бідності. Також, Світовий банк у 2024 році встановив межу бідності для України на рівні 8,3 дол. США на день [5]. Однак, за даними ЮНІСЕФ ріст бідності в Україні є значно катастрофічнішим. Тільки протягом 2022 року рівень бідності в Україні зріс із 5,5%

до 24,2%, а частка дітей, які опинилися за межею бідності, збільшилася з 43,2% до 65,2% [3].

В законодавчому полі України термін «бідність» почав вживатись лише з 2002 року. Попередньо користувались терміном «малозабезпеченість». Вартісну оцінку споживчого кошика, який необхідний для забезпечення життєвих потреб, відображає показник прожиткового мінімуму. Його зростання відбувалось як реакція на економічні виклики, спровоковані зовнішніми впливами. У 2008, 2009, 2010 роках відбулось зростання відповідно на 11,3%, 12,0% та 17,7% порівняно з попереднім роком. У 2015-2016 роках відбулось зростання на 13,1% та 10,4%. У 2024 році відбулось зростання на 12,8% [1]. Однак, показник прожиткового мінімуму, який використовується в Україні, не відображає реальної картини бідності, оскільки одночасно існують два типи прожиткового мінімуму. Законодавчий прожитковий мінімум обмежений можливостями бюджету. Фактичний прожитковий мінімум в 2 рази перевищує законодавчий. Якщо за основу брати законодавчий прожитковий мінімум та встановлений Світовим банком показник бідності, то можна простежити впродовж 2000-2013 років зниження показника бідності. Після 2014 року цей показник знову зріс.

Подолання бідності є важливою складовою соціальної політики держави. На забезпечення досягнення цієї цілі Кабінетом Міністрів України затверджено Завдання щодо досягнення Цілей сталого розвитку на період до 2030 року та індикатори їх досягнення. Однак, межа бідності встановлена на рівні 6,85 дол. США, що є нижчим за межу встановлену Світовим банком.

Список використаних джерел:

1. Прожитковий мінімум в Україні 2025. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/wagemin/>
2. Ending Poverty. United Nations. URL: <https://web.archive.org/web/20200909130506/https://www.un.org/en/sections/issues-depth/poverty/>

3. Social Support for Low-Income Families: System Weaknesses and Recommendations for Improvement. URL: https://www.unicef.org/ukraine/media/53766/file/ENG%20Social_Support_to_Low_Income_Families%20report-1.pdf.pdf
4. The Poverty, Prosperity, and Planet Report 2024. Overview. URL: <https://openknowledge.worldbank.org/server/api/core/bitstreams/f75dd18d-4e3f-44f9-b455-7f0d8e189609/content>
5. World Bank Group. URL: <https://www.worldbank.org/ext/en/home>

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

Тертичний Сергій Вікторович

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня освіти, спеціальність «Публічне управління та адміністрування», ЗНУ Навчально-науковий інститут новітніх освітніх технологій.

Науковий керівник: Михайло Шкільняк, доктор економічних наук, професор, ЗНУ Навчально-науковий інститут новітніх освітніх технологій (м. Тернопіль).

Актуальність проблеми. Сучасні заклади професійно-технічної освіти (ЗПТО) функціонують в умовах динамічних змін ринку праці, цифровізації економіки та євроінтеграційних процесів. Традиційні моделі управління вже не відповідають викликам сьогодення, що зумовлює необхідність стратегічного переосмислення управлінських практик. Особливої актуальності набуває питання впровадження цифрових технологій в управлінський процес, адаптації освітніх програм до потреб роботодавців та забезпечення конкурентоспроможності

Кафедра публічного управління та адміністрування